

Guerra, globalització i finances

És evident que la invasió russa a Ucraïna ha representat un impacte molt important per a l'economia mundial i per a una Europa amb molta dependència energètica. Això es deu al fet que malgrat que Rússia té un pes econòmic petit, amb un PIB entre el d'Espanya i Itàlia, és un país globalment sistèmic pels seus recursos energètics i agrícoles, per no mencionar l'armament nuclear. A més, ho continuarà sent, per exemple, per les grans reserves energètiques d'esquist a Sibèria. Els increments de preus de l'energia i els productes agrícoles han generat inflació; en particular, l'alça del gas, amb l'oferta manipulada per Rússia, té un gran impacte a Europa que preocupa molt de cara a aquest hivern.

La guerra a Ucraïna i les sancions al comerç i les finances a Rússia poden accelerar la divisió del món en blocs pel suport de la Xina a Rússia per debilitar els EUA. Cal afegir-hi el ressorgiment dels països no alineats a l'entorn dels BRICS (on també hi ha el Brasil, l'Índia i Sud-àfrica). La globalització de béns es va estancar després de la crisi financera de 2007-2009, mentre que la globalització de serveis ha continuat avançant. La qüestió és si ara la guerra farà revertir part de la globalització financera. Les finances es fan servir com a arma, i aquesta és una guerra híbrida en què el conflicte militar és un instrument com l'economia, les finances o la desinformació (on Putin és un mestre).

Tal com va afirmar Harold James a la taula rodona sobre les conseqüències de la guerra a la recent trobada de la European Financial Association a l'Iese, els dos bàndols cerquen el col·lapse de l'adversari. Putin pensa que Europa cedirà davant la pressió inflacionària –“la inflació dissol els sistemes federals”–, i Occident pensa que Rússia no podrà mantenir la guerra gaire temps. Es tracta de veure qui cedeix primer. Tanmateix, les sancions a Rússia no semblen haver afectat gaire la seva economia. Les maniobres del seu banc central van aconseguir estabilitzar el ruble mitjançant la imposició de controls de capital i pujades de tipus d'interès. I, sobretot, la pujada dels preus de l'ener-

XAVIER VIVES

ECONOMISTA I PROFESSOR DE L'IESE

gia li ha proporcionat grans ingressos, ja que Rússia continua venent pràcticament tota la seva producció energètica, però a preus molt més elevats. A més, Rússia ha augmentat les exportacions a la Xina, l'Índia i Turquia, compensant així la pèrdua d'exportacions a Occident.

Les sancions financeres a Rússia, i en particular la congelació de totes les reserves convertibles del seu banc central, són extraordinàries. La Xina n'ha pres nota i les intenta evitar. La desconexió de Rússia del sistema de pagaments internacional Swift farà que la Xina poten-

ciï els seus sistemes, inclòs el iuan digital. Un pas més seria confiscar les reserves per pagar la reconstrucció d'Ucraïna, però això podria comprometre una futura Rússia democràtica. En tot cas, la intel·ligència xinesa (vegeu el recent article de Yu Yongding a Project Syndicate) ja està fent campanya afirmant que els EUA han trencat les regles del joc. Pensem que actualment les reserves de divises del banc central xinès (el Banc del Poble de la Xina) són d'aproximadament 3,2 bilions de dòlars (un bilió és un milió de milions) i que en bona part estan invertides en bons dels EUA. La Xina i també els EUA estan en una situació delicada, perquè Pequín pot afectar la cotització dels bons americans però alhora vol preservar el seu valor mentre en tingui grans reserves.

Un exemple paradigmàtic de l'efecte de les tensions geopolítiques és la petició de Ping An, el principal accionista de l'HSBC, un dels bancs més grans del món, per desdoblarse en un banc amb base a Hong Kong i un altre amb base a Occident. A més a més, veiem un conjunt de mesures que empenyen cap a la desglobalització financera: controls de moviment de capitals, l'aplicació extraterritorial de les lleis (on els EUA són els reis per la predominança del dòlar), controls a la inversió estrangera per la competència tecnològica i comercial dels EUA i Europa amb la Xina, i manca de regulació de l'estabilitat financera global.

Les guerres no es guanyen només amb mitjans militars. L'economia ja va ser crucial a les guerres mundials, així com la desinformació, però ara les sancions financeres prenen protagonisme. La pregunta és fins on poden arribar sense perjudicar les mateixes regles de mercat una vegada superada la situació de confrontació. El que queda clar és que un món globalitzat no és una vacuna contra les guerres. El 1914 es pen-

sava que la guerra no era possible pel nivell d'intercanvis comercials i la globalització assolida. També es pensava que la guerra seria curta. Després va resultar no ser-ho, i cada bàndol també buscava el col·lapse de l'adversari. Sembla que la història es repeteixi, encara que es pot ser més optimista i pensar que és una espiral que avança.

H. ARMSTRONG ROBERTS / GETTY

L'economia ja va ser crucial a les guerres mundials, així com la desinformació, però ara les sancions financeres prenen protagonisme